

Στη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ παίζεται μια σπουδαία παράσταση

> «Οι έρωτες της Κας Μαγκουάιαρ» του Μπράιαν Φρίελ

Μετάφραση/Σκηνοθεσία: Γλυκερία Καλαϊτζή
Σκηνικά/Κοστούμια: Μαργαρίτα Χατζηιωάννου

Μουσική επιμέλεια: Γλυκερία Καλαϊτζή
Σχεδιασμός φωτισμού: Καρολίνα Σπύρου
Παίζουν: Πόπη Αβραάμ, Ορέστης Σοφοκλέους, Έλενα Παπαδοπούλου, Ανδρέας Βασιλείου, Αννίτα Σαντοριναίου, Ντίνος Λύρας, Λένια Σορόκου, Χριστίνα Χριστόφια, Γιώργος Μουαΐμης, Τζένη Γαϊτανοπούλου

Το έργο του Φρίελ είναι από τα καλύτερα που ανέβηκαν τελευταία στην κυπριακή σκηνή. Σημαντική σκηνοθεσία, σπουδαίες υποκριτικές δουλειές.

Αυτή είναι η τρίτη μόνο συνάντησή μου με το Μπράιαν Φρίελ. Την πρώτη τη θυμούνται μαζί μου πολλοί Κύπριοι θεατές, ήταν το «Χορεύοντας στη Λουάσα» σε σκηνοθεσία του Χρίστου Σιοπακά, παραγωγή ΘΟΚ. Από τότε συγκράτησα το άρωμα του Φρίελ, μίγμα από την ποτισμένη με βαθιά θλίψη νοσταλγία και το γλυκό δάκρυ της παρηγοριάς. Στην παράσταση του Απλού Θεάτρου του Αντύπα ο «Θαυματοποιός» του Φρίελ ανακάτευε τα γήινα με τα μαγικά. Τα φαινομενικά ασυνδύαστα στοιχεία του περιεχομένου έβρισκαν την έκφρασή τους σε μια εξίσου παράξενη φόρμα, όπου ο λεπτή εσωτερικότητα και ο ανθρωποκεντρισμός του Τσέχωφ συνυπήρχαν με το μετωπικό λόγο του Μπρεχτ. Όταν πέρσι πήρα στα χέρια μου το αμετάφραστο ακόμα κείμενο του Φρίελ, τους «Έρωτες της Κας Μαγκουάιαρ» και γνώρισα τον πρωτότυπο του λόγο, ευχόμουν αυτή η τόσο δυνατή ακτινοβολία του κειμένου να μη χαθεί στην παράσταση. Ήθελα να δω στη σκηνή του ΘΟΚ μια παράσταση διαφανή και ευαίσθητη, παράσταση-αγωγή του θλιμμένου φωτός του κειμένου.

Έτσι και έγινε. Στη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ παίζεται μια σπουδαία παράσταση. Η μετάφραση και η σκηνοθεσία της Γλυκερίας Καλαϊτζή έφεραν κοντά μας το κείμενο του Φρίελ με ελάχιστες απώλειες. Η υποκριτική ομάδα ακολούθησε με εμπιστοσύνη τη σκηνοθετική της δρόμο απότομα αναφορικό δρόμο της παράστασης, επειδή μόνο απ' εκεί ψηλά, μετά από πολύ προσωπικό μόχθο, ο κάθε ηθοποιός μπορούσε να δει (και να μας δείξει) τα τοπία του Φρίελ.

Η της Αννίτας Σαντοριναίου ανάβασις στο ρόλο της Κας Μαγκουάιαρ δημιουργεί την αίσθηση ότι στη μικρή αίθουσα της Νέας Σκηνής του ΘΟΚ συμβαίνουν πράγματα σημαντικά για κείνη και για μας. Η ηρωίδα της εγκατέλειψε την ασφυκτικά στενόμυαλη πατρίδα και μετανάστευσε στην Αμερική. Επιστρέφει στην Ιρλανδία εβδομηντάχρονη, αλλά το τεχνητό περιβάλλον του σπιτιού των ανθρώπων που είναι «δικοί της», δεν τη δέχεται. Είναι ρόλος σκληρός απ' έξω σαν βράχος, οι μυτερές του αλήθειες πληγώνουν, η επιφάνειά του είναι τραχιά. Η Κας Μαγκουάιαρ σπάει με την πρώτη της εμφάνιση τη συμβατική φόρμα του έργου, μπαίνει φωνασκώντας, απαιτεί να «επισημοποιηθεί» της ερμηνείας των γεγονότων από τους άλλους. Αυτοί οι δικοί της «άλλοι», η οικογένεια Μαγκουάιαρ (Ανδρέας Βασιλείου, Έλενα Παπαδοπούλου, Πόπη Αβραάμ, Ορέστης Σοφοκλέους), βρίσκονται στον απέναντι από την αλήθεια της Κας πόλο, της ανειλικρίνειας, του πουριτανισμού, του αστικού καθωσπρεπισμού, δεν είναι όμως φιγούρες μονοδιάστατες. Οι ηθοποιοί και η σκηνοθέτις δεν παραβιάζουν τους αισθητικούς κανόνες του Φρίελ, δε χρησιμοποιούν το μαύρο και το άσπρο.

Η Κας εξορίζεται από το ενυδρείο του σπιτιού των Μαγκουάιαρ (τα σκηνικά της Μαργαρίτας Χατζηιωάννου ατμοσφαιρικά και έξυπνα, όπως και ο φωτισμός της Καρολίνας Σπύρου), στην «Εδέμ», στον οίκο ευγηρίας. Η υπαρκτή μεταφορά του Φρίελ διαγράφεται μέσα από τη ρεαλιστική εξιστόρηση των γεγονότων. Οι ένοικοι της «Εδέμ» βρίσκονται σε διάφορα στάδια αποδοχής του τέλους, αλλοίωσης της προσωπικότητας, αποχώρησης από την πραγματικότητα. Ο Πατ του Γιώργου Μουαΐμη δραματεύει, η κυρία Μπούτσερ της Τζένης Γαϊτανοπούλου αντιστέκεται απεγνωσμένα στις υποδείξεις της επαγγελματία αγγέλου της «Εδέμ», της Τέσας (Χριστίνα Χριστόφια). Οι γλυκιάτοι

γέροντες, ο κύριος Ίγκραμ (Ντίνος Λύρας) και η Τρίλμπι (Λένια Σορόκου), βρίσκονται στον Παράδεισο ... ανεπιστρεπτή...

Έγραφα στην αρχή ότι το κείμενο του Φρίελ πέρασε στην παράσταση της Γλυκερίας Καλαϊτζή με ελάχιστες απώλειες. Εντοπίζω «απώλεια» στην ποιητική της... Εδέμ. Ο Φρίελ χαράζει την ύλη του έργου σταυρωτά. Για μια διαχωριστική γραμμή, ανάγλυφα δοσμένη στη σκηνοθεσία της παράστασης, έχουμε ήδη μιλήσει. Είναι η αντιπαράθεση μεταξύ της αλήθειας της Κας και της μη αλήθειας των υπόλοιπων Μαγκουάιαρ. Όμως ο άλλος διαχωρισμός δεν είναι αρκετά αισθητός, ο διαχωρισμός μεταξύ της «εγκόσμιας» και της «παραδεισένιας» ποιητικής που συνυπάρχουν στο έργο. Η Κας αντιστέκεται στην απώλεια μνήμης, κρατιέται από την ανοικτή γραμμή επικοινωνίας με το κοινό, σαν να προσπαθεί να μη χάσει τον εαυτό της. Αλλά ο κόσμος της «Εδέμ», όπως και του κάθε... παραδείσου, λέει ο Φρίελ, έχει σαν αναπόφευκτο όρο της παντοτινής ανάπαυσης τη λησμονιά. Ο κύριος Ίγκραμ και η Τρίλμπι εκτελούν στο έργο δύο ποιητικά σόλο, δύο «ραψωδίες», όπως τις ονομάζει ο συγγραφέας, ανοίγοντας δύο παράθυρα-εξόδους που οδηγούν από τα εγκόσμια προς το μαγικό ψέμα της γλυκιάς λησμονιάς. Η Κας, μη έχοντας άλλη επιλογή, παραδίνεται, ξεχνάει τον εαυτό της και την τραχιά της αλήθεια και τους ακολουθεί, αποχωρεί στη δική της «ραψωδία». Αυτό που ίσως έλειπε, πάντα κατά την άποψή μου, από την παράσταση, είναι περισσότερη αισθητική διαφοροποίηση των δύο επιπέδων του «εγκόσμιου» και του «παραδεισένιου», μια διαφοροποίηση του υποκριτικού ύφους στις «ραψωδίες».

Το έργο του Φρίελ είναι από τα καλύτερα που ανέβηκαν τελευταία στην κυπριακή σκηνή. Σημαντική σκηνοθεσία, σπουδαίες υποκριτικές δουλειές.